

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра трудового, земельного та господарського права

Силабус навчальної дисципліни
«Правові засади ведення агробізнесу»

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістр)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	магістр права https://surl.li/cfhosd
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Заочна
Рік підготовки, семестр	2 курс, 2-3 семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, у тому числі, самостійної роботи - 74 годин, лекційних - 10 годин, семінарських - 6 годин
Форма семестрового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	Лекції: Місінкевич Анна Леонідівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, земельного та господарського права misinkevych@ukr.net https://univer.km.ua/profile/misinkevych-anna-leonidivna Профілі у наукових базах даних: Google Scholar https://scholar.google.com/citations?user=pJLiWC17IgcC LinkedIn https://www.linkedin.com/in/anna-misinkevych-92a406aa ORCID https://orcid.org/0000-0002-2038-6188 Семінарські заняття, консультації: Місінкевич Анна Леонідівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, земельного та господарського права misinkevych@ukr.net https://univer.km.ua/profile/misinkevych-anna-leonidivna Профілі у наукових базах даних:

	Google Scholar https://scholar.google.com/citations?user=pJLiWCl7IgkC LinkedIn https://www.linkedin.com/in/anna-misinkevych-92a406aa ORCID https://orcid.org/0000-0002-2038-6188
Розміщення курсу	Google classroom
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00; Консультації до екзамену: напередодні заліку згідно із затвердженим розкладом.

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні компетентності СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності СК 3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України; СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Результат и навчання:	РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності; РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного

	права і кримінальної юстиції; РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Податкова та кредитна політика щодо ведення агробізнесу в аспекті виробництва сільськогосподарської продукції в Україні Тема 2. Страхова та матеріально-технічна підтримка ведення агробізнесу в Україні Тема 3. Спеціальна галузева підтримка тваринництва та рослинництва в агробізнесі в Україні. Тема 4. Правові проблеми та особливості переробки та реалізації сільськогосподарської продукції. Тема 5. Правові особливості функціонування фермерських господарств в умовах дії ринку земель Тема 6. Правові особливості функціонування сільськогосподарських кооперативів в умовах дії ринку земель. Тема 7. Правові проблеми та особливості функціонування інфраструктури сільського господарства в умовах ведення агробізнесу Тема 8. Правові аспекти інформаційно-консультаційного забезпечення агробізнесу та агроінноваційна його діяльність в Україні. Тема 9. Правові засади грантової підтримки агробізнесу як напряму державної аграрної політики України
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	7.1. Основні джерела Нормативно-правові акти 1. Конституція України від 28.06.1996 року (із змінами, внесеними Законом України від 08 грудня 2004 року № 2222-IV). / Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 43; Відомості Верховної Ради України. 2005. № 2. Ст. 44. 2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. / Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27. Про використання земель оборони: Закон України від 27 листопада 2003 р. / Відомості Верховної Ради України. 2004. №14 ст.209. 3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31.03.2020 р. № 20. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text 4. Податковий кодекс України від 02. 12. 2010 р. № 13-14. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text 5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24. 06.2004 р. № 49. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text 6. Про аграрні розписки: Закон України від 06.11. 2012 р. № 50 / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text 7. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 24. 07. 2021 р. № 52 / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80#Text

	8. Господарський кодекс України від 16.01. 2003 р. № 18 / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text 9. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18.10. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2982-15#Text 10. Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 р. № 45. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text 11. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 44-45. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text 12. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 р. № 38 Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15#Text 13. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу: Закон України від 07.02.2002 р. № 24 Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3023-14#Text 14. Кодекс України з процедур банкрутства від 17.10. 2019 р. № 19. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text 15. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р. № 41. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text 16. Про іпотеку : Закон України від 08.08.2012 р. № 38. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text 17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02. 2021 р. № 1953 IX / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text 18. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 04.07.2002 р. № 35. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#Text 19. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. № 21. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text 20. Про виноград та виноградне вино: Закон України від 11.03.2006 р. № 31. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2662-15#Text 21. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України від 25.06. 2009 р. № 51. / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1561-17#Text 22. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 19-20 / Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text 23. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 р. № 1163-р / Відомості Верховної Ради України. URL:
--	--

	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text Література 24. Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери: 3 68 збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 20 лист. 2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2020. – 464 с. 25. Агробізнес в умовах агроєкоциду: сучасні виклики, проблеми відповідальності та уроки сталості: збірка матеріалів та тез доповідей учасників панельної дискусії VII Харківського міжнародного юридичного форуму (м. Харків, 29 вересня 2023 р.) / за ред. Т. В. Курман, В. П. Станіславського. Харків: Юрайт, 2023. 196 с. 26. Аграрне, земельне, екологічне, трудове право та право соціального забезпечення: здобутки та перспективи розвитку в Україні: тези доповідей учасників всеукраїнської дистанційної наук.-практ. конф. до 10-річчя створення однойменних кафедр (м. Київ, 12 березня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М.І. Іншина, за редакцією проф. В.В. Носіка, доц. Т.Г. Ковальчук, ас. М.Б. Мельник – Київ : Освіта України, 2021. – 518 с. 27. Григор'єва Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика» 2019. 596 с. 28. Концептуальні засади господарсько-правового забезпечення аграрного ринку: монографія. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 360 с. 29. Копиця М. А. Система сільськогосподарського дорадництва як об'єкт правового регулювання: підхід ЄС та перспективи його імплементації у законодавство України. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 37 (76) №3 2026. С. 69-77. 30. Розвиток сільськогосподарської кооперації в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови аграрної економіки: монографія / [М. Й. Малік, Ю. О. Лупенко, О. Г. Шпикуляк та ін.]; за редакцією М. Й. Маліка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 194 с. 31. Приходько І. П. Оподаткування підприємств агробізнесу [текст]:навч.посіб. / І. П. Приходько, Г. Є. Павлова, М. В. Бардадим – Дніпро: Пороги, 2021. - 190 с. 32. Сталий розвиток сільськогосподарського виробництва: проблеми правового забезпечення : монографія / Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2018. – 376 с. 33. Місінкевич А. Сучасні тенденції реформування правового статусу фермерських господарств в Україні. Університетські наукові записки. 2023. №5 (95). С.58-67. 34. Фермерські господарства як учасники цивільних та земельних правовідносин: за матеріалами судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків : ЕКУС, 2022. – 288 с.
--	---

Навчальний контент

Методи навчання та	Під час лекційних занять застосовуються: 1) традиційний усний виклад змісту теми;
---------------------------	--

форми поточного контролю	2) створення проблемних ситуацій; 3) слайдова презентація; 4) експрес-опитування, діалог, дискусія, вікторина Kahoot; 5) методи активного слухання та методи зворотного зв'язку. На семінарських заняттях застосовуються: 1) дискусійне обговорення проблемних питань; 2) вирішення ситуаційних завдань та кейсів із застосуванням сучасних інформаційних технологій; 3) методи активного слухання, диференціації та методи рефлексії. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах: 1) усне або електронне (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу; 2) усне або електронне (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях; 3) виконання практичних завдань із застосуванням нормативно-правової бази; 4) вирішення практичних кейсів.
Лекційні заняття	Лекційне заняття 1 Тема 1. Податкова та кредитна політика щодо ведення агробізнесу в аспекті виробництва сільськогосподарської продукції в Україні 1. Правові особливості оподаткування агробізнесу. 2. Правові особливості отримання кредитної підтримки для ведення агробізнесу. 3. Правові особливості матеріально-технічної підтримки в агробізнесі. Укладення договорів фінансового лізингу. 4. Альтернативно-правові механізми кредитування сільськогосподарства. Правовий механізм аграрних розписок. Закон України “Про електронні аграрні розписки”. Лекційне заняття 2 Тема 2. Страхова підтримка ведення агробізнесу в Україні 1. Поняття, види та типи страхування сільськогосподарської продукції. Суб'єкти страхування. Страхування сільськогосподарської продукції під час дії воєнного стану. 2. Правова процедура оформлення страхування на сільськогосподарську продукцію. Укладення договору страхування. 3. Правова процедура отримання компенсації за укладеними договорами страхування сільськогосподарської продукції страхувальником. Лекційне заняття 3 Тема 3. Правові проблеми та особливості переробки та реалізації сільськогосподарської продукції 1. Правові особливості державної підтримки переробки сільськогосподарської продукції. Організаційно-правова підтримка. Податкова підтримка. Митна підтримка. Фінансова підтримка. 2. Правове забезпечення цінового регулювання. Проблеми об'єктів

	державного цінового регулювання. Проблеми правового механізму здійснення державних аграрних інтервенцій. Проблеми правового статусу та діяльності Аграрного фонду. 3. Форвардні контракти правові проблеми їх укладення та реалізації. Лекційне заняття 4 Тема 4. Правові особливості функціонування фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів в умовах дії ринку земель 1. Правові особливості використання земель фермерськими господарствами. Особливості судової практики щодо користування землями сільськогосподарського призначення фермерськими господарствами. 2. Особливості судової практики щодо створення фермерського господарства. 3. Правовий процес формування системи кооперативних відносин. 4. Правові особливості корпоративних спорів та корпоративних прав сільськогосподарських кооперативів. 5. Правові особливості банкрутства сільськогосподарського кооперативу через призму судової практики. Лекційне заняття 5 Тема 5. Правові проблеми та особливості функціонування інфраструктури сільського господарства в умовах ведення агробізнесу 1. Правові особливості та проблеми експорту сільськогосподарської продукції з України під час дії воєнного стану. 2. Правові проблеми рейдерства в агробізнесі та шляхи його вирішення.
Семінарські заняття	Семінарське заняття 1 Тема 1. Податкова та кредитна політика щодо ведення агробізнесу в аспекті виробництва сільськогосподарської продукції в Україні <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1.1. Правові особливості оподаткування агробізнесу. А) Спрощена система оподаткування для фізичних та юридичних осіб, що займаються агробізнесом. Б) Державно-фінансова підтримка фермерських господарств, які зареєстровані платниками єдиного податку четвертої групи. 1.2. Правові особливості отримання кредитної підтримки для ведення агробізнесу. 1.3. Правові особливості матеріально-технічної підтримки в агробізнесі. Укладення договорів фінансового лізингу суб'єктами ведення агробізнесу. 1.4. Альтернативно-правові механізми кредитування сільського господарства. Правовий механізм аграрних розписок. Закон України «Про аграрні розписки» та Закон України «Про електронні аграрні розписки» який діятиме від 1.01.2025 року. А) Товарна аграрна розписка. Б) Фінансова аграрна розписка. В) Особливості укладення електронних аграрних розписок для суб'єктів агробізнесу.

Практичні завдання

Завдання 1.

В звіті за результатами річної діяльності сільськогосподарського кооперативу “Буковина”, поданому на розгляд та затвердження загальних зборів сільськогосподарського кооперативу, зазначено, що за минулий рік підприємство отримало 100 тисяч гривень прибутку. Основну частинну прибутку (40 %) кооператив одержав від вирощування та реалізації пшениці, 30 % прибутку протягом минулого року надійшло від реалізації заготівельним підприємствам бичків живою вагою, 20 % - від реалізації молока Молокозаводу № 1 м. Києва і 10 % - від продажу виробів підсобного підприємства (плетених корзин). Для вирощування пшениці сільськогосподарський кооператив “Буковина” використовує 50 га ріллі, що належить йому на праві власності, і 100 га земель, які передані йому в користування членами сільськогосподарського кооперативу.

1. Визначити коло правовідносин.
2. Які податки та в яких розмірах має сплатити сільськогосподарський кооператив за минулий рік?

Завдання 2.

Органами державної податкової інспекції було накладено штрафні санкції на сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю (СТОВ) “Овідіопіль” за ухиленні від сплати податку на додану вартість. Як пояснив податковий інспектор, чинним законодавством України до об’єктів оподаткування податком на додану вартість віднесено будь-які операції, що здійснюються згідно з цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за компенсацію незалежно від строків її надання. Тому СТОВ “Овідіопіль” зобов’язано було утримати та перерахувати до бюджету суму податку на додану вартість з операцій по видачі сільськогосподарської продукції власного виробництва власникам земельних часток (паїв), які передали їх в оренду цьому СТОВ. Не догоджуючись із діями державної податкової інспекції, СТОВ “Овідіопіль” оскаржило до суду накладення штрафних санкцій.

1. Визначити коло правовідносин.
2. Які особливості сплати ПДВ сільськогосподарськими підприємствами?
3. Чи підлягає позов СТОВ “Овідіопіль” задоволенню?
4. Вирішіть справу.

Завдання 3.

Сільськогосподарський кооператив (СК) “Краса Миколаєва” з плодів яблук власного саду виготовляв плодово-ягідне вино. Отриману продукцію кооператив реалізовував оптовим покупцям (90 %) та постачав у кооперативне кафе для приготування коктейлів шляхом змішування різних видів вин та соків. Під час перевірки дотримання податкового законодавства було встановлено, що СВК “Краса Миколаєва” не сплачує збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Голова СК пояснив, що кошти, одержані за реалізацію плодово-ягідного вина, використовувались на закладку нового саду, а коктейль, який реалізовувався через мережу громадського харчування членам кооперативу, не належить до алкогольних напоїв а є

	сільськогосподарською продукцією, оскільки основними його складниками є плодово-ягідні соки. Голова СК “Краса Миколаєва” звернувся до Вашої юридичної фірми за консультацією. 1. Визначити коло правовідносин. 2. Які особливості сплати збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства? 3. Чи повинен СК “Краса Миколаєва” сплачувати збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства? 4. Підготуйте юридичний висновок для голови СК “Краса Миколаєва”. Завдання 4 Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю (СТОВ) “Квітень” на власній земельній ділянці в 50 га вирощує виноград з метою виробництва вина та соку. Крім цього, СТОВ імпортує з Польщі лікарську ромашку для виготовлення ромашкового чаю, та закупав в особистих селянських господарствах громадян рештки молока, яке потім здає на молокозавод. За минулий рік СТОВ тримало 200 тис. грн. прибутку, із них 56 тис. грн. – від реалізації вина та соку, 83 тис. грн. – від реалізації ромашкового чаю та 61 тис. грн. – від реалізації молока. 1. Визначити коло правовідносин. 2. Чи не порушує СТОВ положення чинного законодавства, займаючись зазначеними видами виробничо-господарської діяльності? 3. Які податки буде сплачувати СТОВ? 4. Підготуйте обґрунтовані консультації. Методи навчання та форми поточного контролю 1) дискусійне обговорення теоретичних питань – 2,5 бали 2) вирішення практичних завдань 2,5 бали Семінарське заняття 2 Тема 2. Страхова підтримка ведення агробізнесу в Україні <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 2.1. Поняття, види та типи страхування сільськогосподарської продукції. Суб’єкти страхування. Законодавче забезпечення страхування сільськогосподарської продукції. 2.2. Страхування сільськогосподарської продукції під час дії воєнного стану. 2.3. Правова процедура оформлення страхування на сільськогосподарську продукцію. 2.4. Укладення договору страхування. Предмет договору. Суб’єктний склад. Права та обов’язки сторін. 2.5. Правова процедура отримання компенсації за укладеними договорами страхування сільськогосподарської продукції страхувальником. <u>Практичні завдання</u>
--	---

Завдання 1.

При здійсненні планової перевірки господарської діяльності ТОВ «АгроІнвестМенеджмент» на предмет отриманої державної підтримки у вигляді субсидій на відшкодування частини страхового платежу (страхової премії), фактично сплаченого ТОВ «АгроІнвестМенеджмент» за договором страхування сільськогосподарської продукції, було виявлено наступне: - частина застрахованих сільськогосподарських культур була вирощена на земельній ділянці рекреаційного призначення, що знаходились в користуванні ТОВ «АгроІнвестМенеджмент»; - частина застрахованих сільськогосподарських культур була вирощена на земельних ділянках сільськогосподарського призначення, які використовуються ТОВ «АгроІнвестМенеджмент» на умовах договору емфітевзису; - частина застрахованих сільськогосподарських культур була вирощена ТОВ «АгроІнвестМенеджмент» на земельних ділянках сільськогосподарського призначення, які перебувають у запасі.

1. Визначте коло суспільних правовідносин.
2. Який статус (спеціальну правосуб'єктність) повинен мати страхувальник, який має право на отримання державної підтримки при страхуванні сільськогосподарських культур?
3. Обґрунтуйте наявність чи відсутність цього статусу у ТОВ «АгроІнвестМенеджмент».
4. Визначте правові наслідки, що виникнуть у ТОВ «АгроІнвестМенеджмент» в результаті даної планової перевірки.
5. Як ми тут застосовуємо положення Закон "Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою".

Завдання 2.

При здійсненні ТОВ «Страхова компанія «Аграрні інвестиції» перевірки наданих ТОВ «Агросвіт» документів на предмет укладення договору страхування сільськогосподарської продукції, було виявлено наступне: частина сільськогосподарських культур вирощувалась на земельних ділянках з цільовим призначенням особисте селянське господарство, що використовувались ТОВ «Агросвіт» на умовах суборенди; частина сільськогосподарських культур була вирощена на земельних ділянках, наданих для науково-дослідної діяльності, на підставі договору про спільний обробіток земельної ділянки, укладений ТОВ «Агросвіт» з ДП «Інститут іноваційного рослинництва», якому земля була виділена на умовах постійного землекористування; рішення окружного адміністративного суду про скасування розпорядження РДА про відмову у передачі земельної ділянки в розмірі 53 га ТОВ «Агросвіт» на умовах договору емфітевзису строком на 10 років.

1. Визначте коло суспільних правовідносин.
2. Які суб'єкти аграрних правовідносин мають право укладати договори страхування сільськогосподарської продукції.
3. Чи має значення при страхуванні сільськогосподарської продукції правовий статус земель.
4. Якими нормативно-правовими актами регулюється процес страхування сільськогосподарської продукції.
5. Які умови страхування сільськогосподарської продукції повинні бути обов'язково прописані у договорі страхування між

	сторонами договору. 6. Чи дотрималося чинного законодавства «Агросвіт» при укладенні такого договору. Завдання 3. У 2020 році між Фермерським господарством «Буревій» та страховою компанією «Unica» був укладений страховий договір. Предметом договору була велика рогата худоба (корови, кози, вівці), які були застраховані відповідно до вимог чинного на той час законодавства. У 2022 році розпочалося повномасштабне вторгнення РФ на територію України. Фермерське господарство «Буревій» знаходиться за своєю юридичною адресою на території міста Ізюм Харківської області. В березні 2022 року більшість худоби, яка була на балансі фермерського господарства «Буревій» загинула, а інша частина цієї худоби захворіла на інфекційні хвороби тому, що працівники фермерського господарства не мали доступу до ферми так як були постійні бої на цій території. Після деокупації Харківської області ЗСУ голова фермерського господарства зміг повернутися на ферму та виявив таку жахливу картину із тваринами. Головою фермерського господарства та його членами було прийнято рішення звернутися до страхової компанії «Unica» з якою у 2022 році був укладений договір страхування щодо великої рогатої худоби про відшкодування завданих збитків. Страхова компанія «Unica» відмовила у відшкодуванні шкоди у зв'язку із загибеллю великої рогатої худоби Фермерському господарству «Буревій» посилаючись на ст. 617 Цивільного кодексу України. 1. Визначте коло суспільних правовідносин. 2. Надайте ґрунтовну юридичну консультацію фермерському господарству щодо умов відшкодування шкоди страховою компанією щодо договору страхування. 3. Чи будуть вважатися воєнні дії на території України «форс мажорною» обставиною. 4. Чи введення воєнного стану звільняє страхові компанії відшкодовувати завдані збитки страхувальнику. 5. У якому випадку Страхова компанія «Unica» зобов'язана відшкодувати завдані збитки для фермерського господарства відповідно до чинного на даний момент законодавства з питань страхування сільськогосподарської продукції. 6. Чи потрібно в даному випадку звертатися з позовом до суду, якщо так то до якого. Методи навчання та форми поточного контролю 1) дискусійне обговорення теоретичних питань – 2,5 бали 2) вирішення практичних завдань 2,5 бали Семінарське заняття 3 Тема 3. Правові особливості функціонування фермерських господарств та функціонування сільськогосподарських кооперативів в умовах дії ринку земель <u>Питання для усного опитування та дискусії</u> 1. Правові особливості використання земель фермерськими
--	---

	господарствами. А) Укладення договорів оренди, суборенди земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Укладення емфітезису на землі сільськогосподарського призначення в аспекті ведення агробізнесу під час дії воєнного стану. Б) Особливості набуття права власності на землі сільськогосподарського призначення фермерськими господарствами для ведення агробізнесу. 2. Особливості судової практики щодо користування землями сільськогосподарського призначення, створення фермерського господарства та припинення діяльності фермерських господарств. 3. Правовий процес формування системи кооперативних відносин. Правовий механізм створення сільськогосподарських кооперативів. 4. Правові особливості корпоративних спорів та корпоративних прав сільськогосподарських кооперативів, банкрутства сільськогосподарського кооперативу через призму судової практики Верховного суду України. 5. Після воєнна відбудова сільськогосподарської кооперації. <u>Практичні завдання</u> Завдання 1. Родина Квітко вирішила створити фермерське господарство, батько подав заяву до об'єднаної територіальної громади про виділення їм земельної ділянки загальною площею 40 га для створення фермерського господарства. За 2 тижні Квітко отримав відмову в наданні земельної ділянки на підставі того, що у 2021 році він придбав земельну ділянку у гр. Гончара розміром 2 га для ведення особистого селянського господарства, а також у 2015 році успадкував земельну частку (пай) у розмірі 10 га й має змогу займатися веденням сімейного фермерського господарства на цих земельних ділянках. <i>Оцініть наведену ситуацію і надайте правовий висновок з питань: який порядок створення фермерського господарства, який порядок надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства? Чи є правомірною відмова в наданні земельної ділянки?</i> Завдання 2. Івченко звернувся до обласного управління Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру з проханням виділити йому земельну ділянку для ведення фермерського господарства у розмірі 20 га. До заяви він додав витяг із договору про створення фермерського господарства «Скай», в якому було зазначено, що він є членом цього господарства. Управління відмовило в наданні земельної ділянки, посилаючись на те, що у Івченка немає досвіду роботи в сільському господарстві і необхідної техніки для обробки землі. <i>Дайте юридичну консультацію. Які права мають члени фермерських господарств? Чи є правомірною відмова в наданні земельної ділянки?</i> Завдання 3. Сімейне фермерське господарство, що займалося вирощуванням органічної малини, мало в обробітку 15 га земель
--	--

сільськогосподарського призначення на праві власності. У зв'язку з розширенням виробництва члени господарства вирішили придбати додаткові землі й залучити для роботи зі збору малини сезонних працівників. Голова сімейного фермерського господарства придбав у сусіда 2 га землі для ведення особистого селянського господарства і взяв на роботу зі збору малини п'ятьох односельчан. Згодом до сімейного фермерського господарства надійшов лист із державної податкової служби, в якому повідомлялося, що господарство не має права бути платником єдиного податку 4 групи й повинно перейти на загальну систему оподаткування.

Дайте юридичну оцінку діям податкової служби.

Завдання 4.

Після ліквідації фермерського господарства «Укрлан» його колишні члени разом із польським акціонерним товариством «Алькаїр», що знаходиться у сусідньому селі, прийняли рішення про створення сільськогосподарського кооперативу «Прометей».

Засновники розробили Статут кооперативу і прийняли на установчих зборах, з яким потім звернулися до райдержадміністрації для державної реєстрації створеного кооперативу.

У реєстрації кооперативу «Прометей» було відмовлено через певні причини:

1) до Статуту не додані: список членів кооперативу й документ, що засвідчує сплату реєстраційного збору;

2) засновником кооперативу не може бути іноземна юридична особа;

3) у районі зареєстрована достатня кількість сільськогосподарських кооперативів, отже, немає необхідності у створенні товаровиробників такої організаційно-правової форми;

4) засновниками не затверджено Правила внутрішньогосподарської діяльності кооперативу, що є обов'язковим відповідно до вимог спеціального Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію».

Засновники вважали відмову неправомірною і оскаржили її до органів прокуратури.

Чи підлягає скарга задоволенню? Чи правомірні вимоги органу державної реєстрації? Який порядок оскарження відмови у державній реєстрації сільськогосподарського кооперативу?

Завдання 5.

З ініціативи спостережної ради правління сільськогосподарського кооперативу «Агропрайм» виключило Потапова з членів кооперативу за систематичні порушення статутної дисципліни і відмову від трудової участі у діяльності кооперативу.

У зв'язку з цим Потапов подав заяву голові кооперативу, де вимагав повернення йому вступного внеску і вкладу, у тому числі й земельної ділянки, яку він передав у користування кооперативу при вступі до нього.

Голова кооперативу відмовив у задоволенні цих вимог, пояснивши, що земельна ділянка та інше майно відповідно до положень Статуту кооперативу ввійшли до його статутного капіталу, який поділу не підлягає, бо є власністю кооперативу.

	Не погодившись із діями правління й голови кооперативу, Потапов звернувся за юридичною допомогою з таких запитань: який порядок і підстави виключення із членів сільськогосподарського кооперативу? Чи має право Потапов на повернення вступного внеску й вкладу, а також на виділення земельної ділянки? Вирішіть справу. Завдання 6. При вступі до сільськогосподарського кооперативу «Агріс» Воронов через скрутний матеріальний стан подав клопотання голові правління кооперативу про розстрочення сплати вступного внеску загальним розміром 25 тис. грн на п'ять місяців. При розгляді рішення голови правління кооперативу про прийом до кооперативу Воронова правління кооперативу ухвалило, що він повинен зробити вклад члена кооперативу і вступний внесок одразу, без розстрочення. У протилежному випадку Воронова не буде прийнято. <i>Прокоментуйте ситуацію. Який порядок прийому до сільськогосподарського кооперативу? Чи є правомірними рішення голови правління й правління кооперативу? З якого моменту особа набуває статусу члена сільськогосподарського кооперативу?</i> Методи навчання та форми поточного контролю 1) дискусійне обговорення теоретичних питань – 2,5 бали 2) вирішення практичних завдань 2,5 бали
Самостійна робота студентів	Самостійна робота студентів 1. Скласти договір оренди земельної ділянки для обслуговування сільськогосподарського кооперативу. 2. Скласти договір оренди земельної ділянки для обслуговування фермерського господарства. 3. Скласти договір страхування великої рогатої худоби. 4. Скласти договір лізингу на сільськогосподарську техніку. 5. Скласти договір страхування посівів, саджанців сільськогосподарських культур . 6. Скласти позовну заяву про визнання фермерського господарства банкрутом. 7. Скласти ухвалу суду про визнання сільськогосподарського кооперативу банкрутом. 8. Скласти фінансову аграрну розписку. 9. Скласти товарну аграрну розписку. 10. Скласти статут ТОВ, яке займається вирощуванням сільськогосподарської продукції. 11. Скласти статут фермерського господарства. 12. Скласти статут сільськогосподарського кооперативу з метою отримання прибутку. 13. Скласти рішення сільської ради про надання дозволу на розробку проекту відведення земельної ділянки сільськогосподарського призначення у власність. 14. Скласти проект відведення земельної ділянки для сільськогосподарського призначення. 15. Скласти позовну заяву про визнання недійсними рішень загальних зборів сільськогосподарського кооперативу. 16. Скласти позовну заяву про розірвання договору оренди

	сільськогосподарського призначення та стягнення заборгованості по орендній платі. 17. Скласти форвардний договір постачання ріпаку. 18. Скласти клопотання про надання земельної ділянки для фермерського господарства у власність. 19. Скласти позовну заяву про стягнення майнового паю. 20. Скласти позовну заяву про визнання рішення про відмову в наданні земельної ділянки недійсним. 21. Скласти договір контрактації сільськогосподарської продукції. 22. Скласти заяву про дострокове припинення договору оренди земельної ділянки сільськогосподарського призначення.
--	---

Політика та контроль

Політика щодо дедайннів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Перескладання лекцій: виконання презентації по питаннях теми пропущеної лекції. Перескладання лекцій: виконання завдання за темою пропущеної лекції. Перескладання семінарських занять: усне опитування по питаннях семінару, а також вирішення практичних задач.
Підсумковий контроль	Питання для підсумкового контролю 1. Правові особливості оподаткування агробізнесу. 2. Правові особливості отримання кредитної підтримки для ведення агробізнесу. 3. Правові особливості матеріально-технічної підтримки в агробізнесі. 4. Укладення договорів фінансового лізингу. 5. Альтернативно-правові механізми кредитування сільськогосподарства. 6. Правовий механізм аграрних розписок. Закон України “Про аграрні розписки”. 7. Правові особливості використання земель фермерськими господарствами. 8. Особливості судової практики щодо користування землями сільськогосподарського призначення фермерськими господарствами. 9. Особливості судової практики щодо створення фермерського господарства. 10. Поняття, види та типи страхування сільськогосподарської продукції. 11. Суб’єкти страхування та правові особливості їх статусу. 12. Страхування сільськогосподарської продукції під час дії воєнного стану. 13. Правова процедура оформлення страхування на сільськогосподарську продукцію. 14. Укладення договору страхування. 15. Правова процедура отримання компенсації за укладеними договорами страхування сільськогосподарської продукції страхувальником. 16. Правовий процес формування системи кооперативних відносин.

	17. Правові особливості корпоративних спорів та корпоративних прав сільськогосподарських кооперативів. 18. Правові особливості банкрутства сільськогосподарського кооперативу через призму судової практики. 19. Після воєнна відбудова сільськогосподарської кооперації. 20. Дотаційна підтримка тваринництва. Законодавче забезпечення дотаційної підтримки у тваринництві. 21. Правові особливості спеціальної підтримки рослинництва у сільському господарстві. Фінансова підтримка рослинництва. Дотування посівів. Субсидія. 22. Правові особливості державної підтримки переробки сільськогосподарської продукції. 23. Правові особливості державної підтримки у сфері реалізації сільськогосподарської продукції. Правове забезпечення цінового регулювання. 24. Проблеми правового механізму здійснення державних аграрних інтервенцій. 25. Проблеми правового статусу та діяльності Аграрного фонду. 26. Договори контрактації сільськогосподарської продукції правові проблеми їх укладення та реалізації. 27. Форвардні контракти правові проблеми їх укладення та реалізації. 28. Правові особливості підтримки експорту переробленої сільськогосподарської продукції. Першочергове сприяння експорту сільськогосподарської продукції, який здійснюється її виробниками. 29. Підтримка модернізації та сертифікації підприємств експортерів. Законодавче налагодження збутової інфраструктури. 30. Правові аспекти ведення дорадчої діяльності. Варіативність організаційно-правової форми здійснення сільськогосподарської дорадчої діяльності. Законодавче забезпечення дорадчої діяльності в АПК України. 31. Правовий механізм реєстрації сільськогосподарських дорадчих служб. Правова процедура реєстрації дорадників та експертів-дорадників. 32. Правові особливості організаційно-правової роз'єднаності сільськогосподарських дорадчих служб. 33. Правові аспекти агроінноваційної діяльності в Україні. Законодавче забезпечення агроінноваційної діяльності в Україні. Роль дорадчих служб в агроінноваційній діяльності ведення агробізнесу. 34. Податкова підтримка переробки сільськогосподарської продукції. Митна підтримка переробки сільськогосподарської продукції. 35. Правове забезпечення цінового регулювання. Проблеми об'єктів державного цінового регулювання. 36. Проблеми правового механізму здійснення державних аграрних інтервенцій. 37. Утворення зон вільної торгівлі. Участь у міжнародних торговельних організаціях. 38. Укладення двосторонніх договорів з окремих питань експорту сільськогосподарської продукції. 39. Законодавче забезпечення державної підтримки експорту сільськогосподарської продукції. Підтримка модернізації та сертифікації
--	---

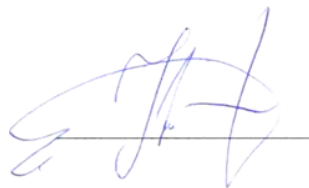
	підприємств експортерів. 40. Правове забезпечення налагодження збутової інфраструктури. Декларативність. Диспозитивність норм щодо державної підтримки. Компенсаційний характер підтримки.
Критерії оцінювання	Оцінювання здійснюється відповідно до Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми: <pre> graph TD A[Вивчення навчальної дисципліни] --> B[100 балів] B --> C[Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти] B --> D[Заочна форма здобуття освіти] C --> E[10 балів – за результатами навчання під час лекцій] E --> F[30 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять] F --> G[20 балів – за результатами самостійної роботи] D --> H[5 балів – за результатами навчання під час лекцій] H --> I[25 балів – за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять] I --> J[30 балів – за результатами самостійної роботи] G --> K[40 балів – за результатами складання семестрового контролю] J --> K </pre> Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у формі усного заліку. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу. До семестрового контролю допускаються здобувачі освіти, які до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичили за поточний контроль не менше 36 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю. За умови, якщо здобувач вищої освіти накопичив за поточний контроль 20-35 балів він допускається до складання заліку створений деканом факультету комісії. Якщо здобувач вищої освіти до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичив за поточний контроль менше 20 балів, йому у відомості виставляється підсумкова оцінка «F» і такий

	здобувач має право на повторне вивчення відповідної навчальної дисципліни.
Можливість визнання результатів неформальної освіти	Результати неформальної освіти здобувача (участь у вебінарах, курсах, круглих столах, інших заходах за тематикою пов'язаною із вивченням навчальної дисципліни) можуть бути визнані у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://cutt.ly/Ee8mmyUb). Результати неформальної освіти здобувача можуть бути визнані шляхом повного або часткового зарахування балів за самостійну роботу.
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.li/eqbtoy) Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/5rMH6Rjj). Положення про систему запобігання академічному плагіату в академічних та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/8rMH7UJZ)
Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://surl.li/xddcxm). Процедура звернення з апеляцією на результати підсумкового контролю передбачена п. 3.8.8 Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0).
Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті.

РОЗРОБНИК доцент кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидат юридичних наук, доцент **Анна МІСІНКЕВИЧ**

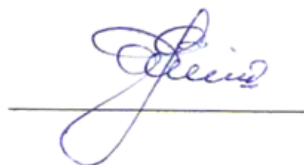
СХВАЛЕНО рішення кафедри трудового, земельного та господарського права 16 червня 2026 року, протокол № 11.

**Завідувач кафедри
трудового, земельного та
господарського права**

Іван КОСТЯШКІН

**Погоджено
Гарант освітньої програми**

Сергій КРУШИНСЬКИЙ